

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว
ชื่อนักศึกษา	ลัดดาวัลย์ คงทอง
รหัสประจำตัว	55B73330305
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.พรนภา เตียสุติกุล
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.บุญเลิศ ไพรินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ และ 3) เสนอรูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้บริหารหน่วยงานของภาครัฐ จำนวน 24 คน ที่ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง และได้จัดการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 กลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนา 11 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว และยืนยันคุณภาพของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการตีความ การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการโดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 358 คน ที่เลือกจากประชากร จำนวน 3,403 คน ซึ่งเป็นบุคลากรภาครัฐ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ การสุ่มตัวอย่างใช้แบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคอร์ท 5 ระดับ ที่มีความเชื่อมั่น 0.84 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ได้ดำเนินการในกิจกรรมสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาปัจเจกบุคคล โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการสื่อสารในภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษากัมพูชา (2) การพัฒนาองค์การ โดยการจัดการความรู้ การเรียนรู้องค์การ การเป็นองค์การเรียนรู้และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ และ (3) การพัฒนาวัฒนธรรมทางสังคม โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา ในปี 2559 ได้จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ 1 แห่ง ทำให้มีมูลค่าการค้าชายแดน (8 เดือน) เพิ่มขึ้นเป็น 83,920.05 ล้านบาท และได้จัดพื้นที่เป็นตลาดสินค้าชุมชน 3 ไร่ หน่วยงานภาครัฐได้จัดทำการจัดการความรู้โดยได้ฝึกอบรมแรงงานเพื่อพัฒนาฝีมือและได้ฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นด้วยส่วนผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า การพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.74) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การพัฒนาองค์การ ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือการพัฒนาวัฒนธรรมทางสังคม ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.82) และการพัฒนาปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 2.72$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ปัจจัย (1) ปัจจัยการจัดการองค์การ ($\beta = 0.51$) มี 4 ตัวแปร คือ โครงสร้างองค์การ การพัฒนาทีมงาน ผู้นำองค์การ วัฒนธรรมองค์การ (2) ปัจจัยหน้าที่หลักการจัดการทุนมนุษย์ ($\beta = 0.14$) มี 4 ตัวแปร คือ การวางแผนกำลังคน การสรรหาบุคลากร การจ่ายค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ การประเมินผลงาน และ (3) ปัจจัยนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ($\beta = 0.04$) มี 2 ตัวแปร คือระเบียบเศรษฐกิจ และการค้าชายแดน ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 53.60 ($R^2 = 0.53$) ของความผันแปรของรูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า มีปัจจัยอื่นอีก 2 ปัจจัย (1) ด้านจำนวนจุดผ่านแดนถาวรควรมีมากขึ้นทั้งจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรนการค้าชั่วคราว และ (2) ปัจจัยการจัดการองค์การที่ควรมีลักษณะเป็นองค์การแบบแนวราบให้มากขึ้นเพื่อให้ความยืดหยุ่น และสามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความคล่องตัว สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

3) รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว โดยการสังเคราะห์ผลการวิจัยและการยืนยันรูปแบบจากการสนทนากลุ่มตามแนวคิดทฤษฎีระบบเปิด ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการคือ (1) ผลลัพธ์ คือ ผลที่เกิดจากรูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วยประเด็นนโยบายการดำเนินการปรับปรุงระเบียบปฏิบัติให้สามารถลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การพัฒนาท้องถิ่น การเพิ่มผลิตภาพการค้าบริการ การระดมการลงทุน การสร้างความมั่นคงทางชายแดน และการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเชิงนิเวศอย่างแท้จริง (2) ผลผลิต คือ ผลการพัฒนาทุนมนุษย์โดยตรง โดยดำเนินการพัฒนาปัจเจกบุคคล การพัฒนาองค์การ และการพัฒนาวัฒนธรรมทางสังคมให้มีความอ่อนตัวและสามารถสร้างศักยภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศได้อย่างแท้จริง (3) กระบวนการเปลี่ยนแปลง โดยปรับรูปแบบการบริหารจัดการองค์การให้สามารถเสริมสร้าง ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยเน้นการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ (4) ปัจจัยนำเข้า โดยพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรให้มีทักษะ ทักษะคิด แรงจูงใจ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในการปฏิบัติตามนโยบาย และ (5) สภาพแวดล้อม โดยพัฒนาขีดความสามารถให้สอดคล้องกับปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อองค์การ ประกอบด้วยบริบทของจังหวัดสระแก้ว ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกและไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้สามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อการผลิตที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : รูปแบบ การพัฒนาทุนมนุษย์ เขตเศรษฐกิจพิเศษ

Thesis Title Model of Human Capital Development in Sa Kaeo Special Economic Zone
Student Name Laddawan Kongthong
Student ID 55B73330305
Degree Doctor of Public Administration
Field of Study Public Administration
Thesis Advisor Dr.Pornnapa Tiasuthikul
Thesis Co-Advisor Dr.Boontlert Pairindra

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study human capital development in the Sa Kaeo special economic zone, 2) study the factors affecting the human capital development, and 3) propose a model for human capital development. A mixed methods research was conducted involving both qualitative and quantitative approaches. The qualitative research was conducted by in-depth interviews with 24 key informants who were public administrators, selected by purposive sampling, and a focus group discussion with 11 participants who were experts also selected by purposive sampling. This was done to determine the model of human capital development in the Sa Kaeo special economic zone and confirm the quality of the model. The data were analyzed using content analysis and interpretation. The quantitative research was conducted by studying a sample of 358 respondents from a population of 3,403 of public workers. The sample size was calculated using Taro Yamane's formula and the sample was selected by proportional stratified random sampling. The tool for collecting the data was a 5 level Likert – type rating scale questionnaire with a reliability of 0.84. The data were analyzed using percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by using stepwise regression analysis.

The research results were as follows:

1) The human capital development in the Sa Kaeo special economic zone conducted 3 key activities (1) individual development; emphasizing personnel development concerning knowledge, abilities and communication skills in English, Chinese and Cambodian, (2) organization development; by providing information on knowledge management, organizational learning, being a learning organization, and utilizing information technology systems, and (3) social culture development; enhancing community strength and developing learning exchanges about Cambodia customs and culture. In 2016, a one stop service was set up so that border trade (8 months) increased to 83,920.05 million baht. It also provided 3 rai of market area for community products and increased the number of public agencies conducting knowledge management by training labor to develop their skills and English language. The quantitative research revealed that the human capital development was, overall, at a moderate level ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.74). Considering each aspect individually, it was found that every aspect was also at a moderate level.

Ranking them from high to low, they were organization development ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.77) followed by social culture development ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.82) and individual development ($\bar{X} = 2.72$, S.D. = 0.80), respectively.

2) There were 3 factors affecting the human capital development in the Sa Kaeo special economic zone (1) the factor of organization management ($\beta = 0.51$) with 4 variables; organization structure, teamwork development, leaders, and organizational culture, (2) the factor of primary functions of human capital management ($\beta = 0.14$) with 4 variables; planning, recruitment, compensation and benefits and performance appraisals, and (3) the factor of special economic zone policy ($\beta = 0.04$) with 2 variables; economic corridor and border trade. These 3 factors explained 53.60 percent ($R^2 = 0.53$) of the variation of human capital development model at the statistical level of significance of 0.05. The qualitative research revealed that there were other 2 factors (1) the aspect of border points which should have the number of permanent points and temporary points increased and (2) the aspect of organization management which should aim to flatten the organization in order to improve flexibility and be better able to reduce rules and procedures to increase speed and convenience.

3) The proposed model for the human capital development in the Sa Kaeo special economic zone was developed by synthesizing the research findings and confirmed using a focus group discussions based on open system theory which was composed of 5 key components: (1) outcomes; composed of policy issues for carrying out rule and procedure adjustments to reduce economic disparity, develop local growth, increase productivity on trade and services promote investment, strengthen border security, and be an eco- special economic zone, (2) outputs; the results of direct human capital development by utilizing individual development, organizational development, and social culture development in order to be flexible and able to create competitive potential with other nations, (3) conversion process; reinventing management to enhance its efficiency and effectiveness by integrating relevant agencies with policy implementation, (4) inputs; developing human capital in knowledge, the ability of personnel to have skills, attitude, motivation, expertise, and proficiency based on policy implementation, and (5) environment; developing the capacity to comply with external factors directly or indirectly affecting the organization. This was the composed of context of Sa Kaeo, the eastern economic corridor and Thailand 4.0 which were all subject to the national development policy and direction using modern technology to create innovation leading to truly high quality production.

Keywords: Model, Human Capital Development, Special Economic Zone